

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
Gréckokatolícka teologická fakulta
Katedra historických vied

Ulica biskupa Gojdiča 2, 080 01 Prešov

tel.: 00421 51 77 25 166, 0904 738 416, fax: 00421 51 77 33 840

web: www.unipo.sk/greckokatolicka-teologicka-fakulta, e-mail: gtfpu@unipo.sk

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko autora: **Mgr. Ivan Albert PETRANSKÝ, PhD.**

Meno a priezvisko oponenta: **doc. PhDr. Jaroslav CORANIČ, PhD.**

Názov práce: ***Jehovovi svedkovia v Česko-Slovensku (1918 – 1992): Dejiny neuznanej náboženskej spoločnosti na pozadí spoločensko-politického vývoja***

Mgr. Ivan Albert Petranský, PhD., člen Katedry historických vied a stredoeurópskych štúdií Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, je historickej obci známy predovšetkým svojim výskumom a publikačnou činnosťou v oblasti slovenských dejín, resp. dejín katolíckej cirkvi na Slovensku v 20. storočí. Druhou oblasťou, ktorej sa habilitant venuje, sú dejiny iných cirkví a náboženských spoločností pôsobiacich na Slovensku, čo dokumentuje aj táto habilitačná práca, ktorá sa venuje dejinám náboženskej spoločnosti Jehovových svedkov v Československu, resp. na Slovensku.

Autor si v rámci habilitačného konania vybral k spracovaniu veľmi originálnu tému, ktorá je dosiaľ slovenskou historiografiou takmer nespracovaná. Na základe toho je preto možné hodnotiť tento výber ako významný a pozitívny prínos nielen k dejinám náboženskej spoločnosti Jehovových svedkov na Slovensku, ale aj k slovenským (náboženským) dejinám 20. storočia.

Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia bola v Slovenskej republike štátom zaregistrovaná 24. 03. 1993. Na Slovensku i v Čechách sa však jej veriaci vyskytovali už pred vznikom Československa. Výraznejšie sa na našom území dostali do povedomia až v 20. rokoch 20. storočia pod názvom bádatelia Biblie. Práve toto takmer 75 ročné obdobie podrobne rozoberá habilitačná práca dr. I. Petranského.

Neznalosť dejín tejto v súčasnosti šiestej najväčšej náboženskej spoločnosti na Slovensku bolo zapríčinené najmä jej istou uzavretosťou, a zároveň aj negatívnym postojom štátnych orgánov voči jej existencii, a to až do roku 1989. Tento negatívny a podozrievavý postoj spôsobil, že náboženská spoločnosť Jehovových svedkov bola zo

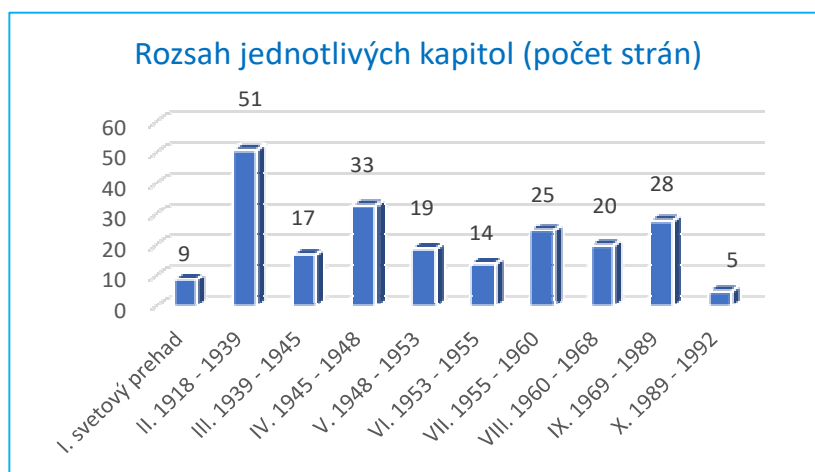
strany týchto štátnych orgánov pod ich drobnohládcom. Správy z tejto „kontroly“ sú obsahom archívnych fondov viacerých českých a slovenských archívov, čo dokonale využil autor habilitačnej práce, a na ich základe postavil gro svojho výskumu.

I. OBSAHOVÁ STRÁNKA PRÁCE

Celková štruktúra a spôsob spracovania práce

Habilitačná práca Mgr. Ivan Albert Petranského, PhD. s názvom *Jehovovi svedkovia v Česko-Slovensku (1918 – 1992): Dejiny neuznanej náboženskej spoločnosti na pozadí spoločensko-politického vývoja* má 256 strán, z toho 5 strán je venovaný úvodu, 5 strán záveru, na 9 stranách je uvedený zoznam informačných zdrojov. Na 231 stranách je podané jadro práce a vlastná analýza autora. Rozsah celej tejto kvalifikačnej práce spolu aj s poznámkovým aparátom je podľa Smernice Prešovskej univerzity v Prešove o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní z roku 2016 viac než dostačujúci.

Práca je okrem Úvodu a Záveru rozdelená do desiatich kapitol, ktoré sú ďalej pravidelne členené do podkapitol druhej úrovne. Štruktúra habilitačnej práce je navrhnutá chronologicky od najstaršieho obdobia po najnovšie, čo je pri tomto druhu prác vcelku logické. Mierne problematickým sa však javí konkrétna periodizácia jednotlivých kapitol. Autor práce pri časovom ohraničení kapitol zvolil kombináciu dôležitých medzníkov národných dejín (2., 3., 4., 9., 10. kapitola) a medzníkov dejinného vývoja samotnej náboženskej spoločnosti. Práve tieto medzníky dejín Jehovových svedkov však nie sú v práci dostatočne vysvetlené, a to ani v Úvode, a ani v úvodoch konkrétnych kapitol (5., 6., 7., 8. kapitola). Niektoré kapitoly sú veľmi úzko časovo ohraničené, k väčšej prehľadnosti práce by prispelo niektoré kapitoly spojiť do dlhších časových úsekov. To by zároveň spôsobilo aj väčšiu obsahovú vyrovnanosť jednotlivých kapitol.

Obsah habilitačnej práce

Hlavný cieľ habilitačnej práce autor predstavil v jej Úvode, ktorý definoval nasledujúco: *„Cieľom práce je podať čo najkomplexnejší pohľad na problematiku vývoja náboženskej spoločnosti Jehovových svedkov v Československu (Česko-Slovensku, Slovensku). Tento cieľ práce sa habilitantovi predovšetkým na základe „skladania“ mozaiky z archívnych prameňov podarilo splniť takmer v každej z jednotlivých kapitol.*

Najväčšiu pozornosť habilitant venoval dvom kľúčovým aspektom, ktorými sa snažil predstaviť dosť komplikovaný historický a čiastočne aj organizačný vývoj tejto spoločnosti. Tým prvým bol vnútorný vývoj Jehovových svedkov a s tým spojený vývoj organizačnej štruktúry, náboženskej činnosti, alebo zastúpenie v jednotlivých regiónoch štátu. Druhým aspektom bol vzťah Jehovových svedkov a štátnej moci, či už s najvyššími štátnymi inštitúciami, alebo s orgánmi regionálnej alebo miestnej úrovne. Tieto oba aspekty boli v práci spracované a predstavené na vynikajúcej úrovni, predovšetkým podrobný historický vývoj. Z pohľadu oponenta môžem podotknúť, že prácu by ešte viac obohatilo širšie predstavenie organizačnej, resp. geografickej štruktúry spoločnosti. V tejto súvislosti by bolo možno dobré aspoň parciálne spomenúť to, ako sa k činnosti náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia stavali oficiálne registrované (recipované) cirkvi a náboženské spoločnosti, najmä v období rokov 1918 – 1939, 1945 – 1948 a 1989 – 1993.

Z obsahu habilitačnej práce je zrejmé, že habilitant predloženú tému bezpečne ovláda. Jeho habilitačná práce nie je výsledkom krátkodobého záujmu, ale predchádzala jej viacročná príprava, ktorej výstupom je publikovanie viacerých štúdií venujúcich sa dejinám Jehovových svedkov (viz. s. 9).

Jednotlivým kapitolám, čo sa týka obsahu, nie je potrebné nič relevantné vytknúť. Vyzdvihnúť je možné predovšetkým najrozsiahlejšiu kapitolu č. 2 (r. 1918 – 1939), ktorá predstavuje začiatky dejín tejto náboženskej spoločnosti pôsobiacej v Československej republike. Spomenúť je potrebné aj kapitoly predstavujúce vývoj spoločnosti v rokoch 1939 – 1945 a 1948 – 1968, ktoré boli poznačené rozsiahlymi perzekúciami zo strany štátnych orgánov.

Napriek tomu, že je zvolená téma obsahovo veľmi rozsiahla, výskumom (predovšetkým kvalitatívnym a terénnym) autor dospel k dostatočnému prezentovaniu výsledkov. Vybrať a analyzovať množstvo faktov tak rozsiahlej témy bolo istotne veľmi náročné a vyčerpávajúce. Predmetná téma autorovi však umožňovala robiť vlastný originálny výskum, ktorý priniesol aj viaceré nové výsledky, resp. nové pohľady na už známe skutočnosti. Je nutné vyzdvihnúť autorov zmysel pre sumarizáciu jednotlivých

aspektov predmetnej témy. Autor pomerne vhodným vedecko-odborným spracovaním tejto témy preukázal aj svoje teoretické vedomosti.

Metodologická a metodická stránka práce

K dosiahnutiu stanoveného cieľa a k napísaniu habilitačnej práce, si autor zvolil niekoľko zodpovedajúcich metód výskumu. Predložená práca je vo svojej základnej výskumnej rovine dobre zakotvená a podložená pramenným materiálom, čo umožnilo zodpovedne previesť stanovené analýzy a vyvodiť patričné závery. Pri hodnotení spracovania práce je možné konštatovať rozhladenosť autora v spracovanej problematike. Pohľad na obsah práce hovorí o správne použitej metodológii.

Analýza získaných výsledkov a prínos pre teóriu a prax

Autor práce relatívne presne hodnotí položenie predmetnej témy a je významným prínosom v interpretácii skúmanej problematiky. Autor zároveň dostatočne preukázal schopnosť na základe preštudovanej matérie analyzovať a formulovať vlastné závery svojho výskumu. Habilitant si taktiež správne zvolil metódy práce, ktoré splnili sledovaný cieľ, výsledky práce sú výrazným prínosom najmä pre ďalší rozvoj historickej, príp. religionistickej vedy. Prínos poznatkov zo štúdia uvedenej otázky, ktoré sa nachádzajú na viacerých miestach v práci je predzvesťou toho, že autor disponuje výbornou schopnosťou vedecky pracovať a hodnotiť získané výsledky.

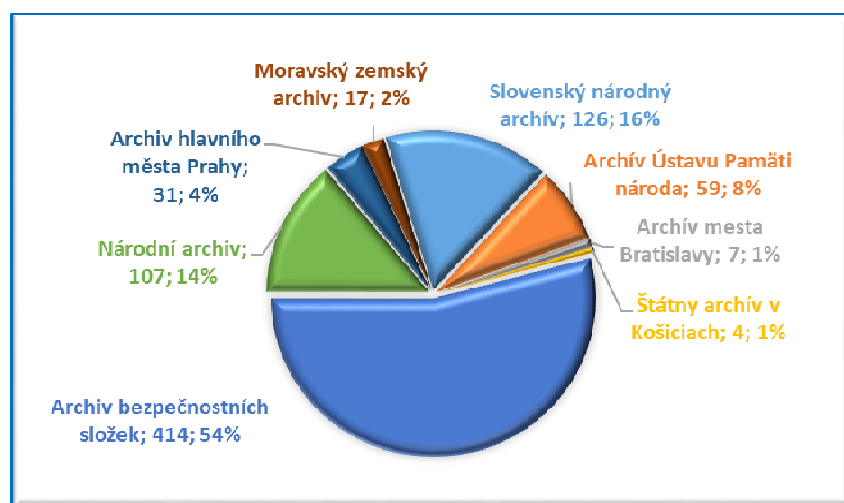
Práca s literatúrou, inými informačnými zdrojmi

V habilitačnej práci je vzorne spracovaný poznámkový aparát, práca obsahuje 1030 odkazov. Autor pracoval s dostatočným zdrojom bibliografických odkazov, ktoré sa nachádzajú pod názvom Zoznam informačných zdrojov. Autor preukázal odbornú znalosť predmetných reálií a problematiky a využil dostatočné množstvo prameňov i vedeckej literatúry, ktoré stanovujú ciele. Rozsah, štruktúra a použitie bibliografických odkazov sú pre prácu prínosom. V tejto oblasti je potrebné vyzdvihnúť vysokú úroveň techniky citovania bibliografických odkazov autora práce. Prehľadne používa normatívny spôsob citovania na PU, a to tzv. metódu číselných odkazov.

Výstup z EZP vykazuje 16,91% zhody – v prevažnej väčšine sa však zhoda týka publikácii, ktorých autorom je sám habilitant.

Absolútnym prínosom habilitačnej práce Dr. I. Petranského je už spomenutý rozsiahly a podrobný archívny výskum. Toto konštatovanie dokladuje fakt, že z 1030 citovaných odkazov práce je až 765 odkazov venovaných archívnym prameňom (74,27%). Habilitant sa koncentroval predovšetkým na archívne fondy archívov na Slovensku

a v Čechách, čo je pri téme práce absolútne pochopiteľné. Dominantnými archívami sú Archiv bezpečnostních složek v Prahe, Slovenský národný archív v Bratislave, Národní archiv v Prahe a Archív Ústavu pamäti národa v Bratislave. Doplnujúcu úlohu mal výskum v regionálne zameraných archívoch: Archív mesta Bratislavy, Archiv hlavního města Prahy, Moravský zemský archiv Brno, Štátny archív v Košiciach. Pomerné a grafické rozdelenie jednotlivých archívnych odkazov je nasledujúce:

II. FORMÁLNA STRÁNKA PRÁCE

Grafická a estetická úprava

Práca spĺňa všetky požiadavky grafickej a estetickej úpravy. Miernym nedostatkom sa javí to, že autor pri tabuľkách neuvádza jej titulku (názov), v množstve textu sa preto stráca obsahovosť príslušnej tabuľky (s. 97, s. 130, s. 212, s. 238.). Keďže v habilitačnej práci sa nachádza aj množstvo priamych citácií, k jej väčšej prehľadnosti by bolo vhodné použiť pre tieto citácie kurzívu.

Jazyková stránka práce (štylistika, gramatika, interpunkcia)

Habilitant vo svojej práci predstavil výbornú jazykovú, gramatickú a štylistickú úroveň. Vzhľadom na použité bibliografické pramene jazyk práce je odborný, vedecký, autor používa odbornú terminológiu, pričom jeho štýl je prístupný aj širokej verejnosti. Čo sa týka jasnosti výpovedí, formulácií výsledkov a analýz, práca spĺňa kladené požiadavky. Text má logickú štruktúru, jazyk a štýl je komunikatívny, charakterizuje ho stručnosť a plynulosť, bez zbytočných kompilácií a vsuviek.

OTÁZKY DO DISKUSIE

- 1) Ako sa k činnosti náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia stavali oficiálne registrované (recipované) cirkvi a náboženské spoločnosti v období rokov 1918 – 1939, 1945 – 1948 a 1989 – 1993?
- 2) Ako sa menila (ak sa menila) geografická religiozita náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia od roku 1918 do súčasnosti na Slovensku?

ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE

Habilitačnú prácu *Jehovovi svedkovia v Česko-Slovensku (1918 – 1992): Dejiny neuznanej náboženskej spoločnosti na pozadí spoločensko-politického vývoja* habilitanta Mgr. Ivana Alberta Petranského, PhD. **odporúčam prijať** na obhajobu a po úspešnej obhajobe **odporúčam udeliť** akademický titul **docent** v študijnom odbore **2. 1. 7 História**.

Dátum: 26. 09. 2018

.....
doc. PhDr. Jaroslav CORANIČ, PhD.